

15.8.2013

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO
valtiovarainministerio@vm.fi

VM069:00/2013

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI MAKEISTEN, JÄÄTELÖN JA VIRVOITUSJUOMIEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain muuttamisesta. ETL viittaa jo aiemmin tästä laista ja sokeriverotyöryhmän raporteista antamiinsa lausuntoihin¹ sekä komissiolle 17.6.2013 jättämäänsä kanteluun valmisteverojen kilpailua vääristävistä ominaisuuksista.

Lakiesityksen mukaan veronkorotus kohdistuu tullinimikkeiden mukaan virvoitusjuomiin, ja vero porrastettaisiin sokeripitoisuuden perusteella siitä huolimatta, että sokeriverotyöryhmä totesi raportissaan sokerin määrään perustuvan veron lisäävän hallinnollista taakkaa. Erityisesti veron korotus kohdistuisi mehuteollisuuteen, jossa tuotteet sisältävät jo luontaisestikin sokeria. ETL katsoo, että lakiehdotus lisää entisestään veron syrjivyyttä ja uhkaa vakavasti kyseisen toimialan toiminta- ja kilpailukykyä.

ETL vastustaa esitettyä virvoitusjuomien veron korotusta ja vaatii edelleen kyseisen valmisteveron poistamista. Makeis-, jäätelö- ja virvoitusjuomavero kohdentuu epäloogisesti ja aiheuttaa ongelmia kilpailuneutraaliteetin kannalta. Jyrki Kataisen hallituksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvu, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen. Valtion ei tule tehdä sellaisia politiikkatoimenpiteitä, jotka estävät terveen kilpailun.

Arvonlisävero on ainoa tasapuolinen keino lisätä valtion verotuloja elintarvikkeista ja juomista. ETL:n näkemyksen mukaan ruoka-ala kantaa raskaan ja riittävän taakan valtion fiskaalisten tavoitteiden osalta.

Terveysperusteet ovat ontuvia

Makeis-, jäätelö ja virvoitusjuomavero on aiemmin ollut puhtaasti fiskaalinen vero. Nyt luonnoksessa kuitenkin viitataan veron terveyttä edistäviin vaikutuksiin. Niitä ei luonnoksessa kuitenkaan perustella eikä määritellä. Tullitariffinimikkeisiin perustuen verotuksen kohteeksi joutuvat ravitsemuksellisilta ominaisuuksiltaan keskenään hyvin erilaiset tuotteet. Verotuksen

¹ VN084:00/2010 Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta, VN075:00/2011 lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta, VM132:00/2011 lausunto sokeriverotusta selvittävän työryhmän väliraportista sekä VM132:00/2011 lausunto sokeriverotyöryhmän loppuraportista.

15.8.2013

piiriin kuuluvat niin kivennäisvedet, vain luontaista sokeria sisältävät täysmehut ja virvoitusjuomat. Monissa tuotteissa voidaan käyttää EU:ssa hyväksytyjä terveysväitteitä. Näin ollen terveysvaikutuksiin viittaaminen on hyvin ristiriitaista. Esimerkiksi täysmehut ovat suoraan hedelmistä ja marjoista puristettuja tuotteita ilman lisättyä sokeria. Tämän analogian perusteella myös appelsiinit tulisi olla verotettuja, koska nekin voidaan kotona puristaa mehuksi.

Yleisesti tiedetty tosiasia on, että ruokavalio koostuu jopa sadoista eri elintarvikkeista. Kaikkia markkinoilla olevia elintarvikkeita voidaan sisällyttää terveelliseen ruokavalioon, kun huolehditaan, että kokonaisuus on kunnossa. Myös herkuttelulla on sijansa. Tasapainoinen ruokavalio ja riittävä liikunta ovat avainasemassa.

Sokeriverotyöryhmän raporteissa kyseenalaistettiin valmisteverojen kulutuksen ohjausvaikutus. Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverolla ei ole voitu osoittaa olevan vaikutuksia kuluttajien terveyteen. Luonnoksessa esitetään veron porrastamista terveysväiteasetuksen (EY) N:o 1924/2006 ravitsemusväitteen (sokeriton tuote) perusteella. Toisaalta esimerkiksi Euroopan Elintarviketurvallisuusviranomaisen lausunnon² mukaan ei ole riittävästi tieteellistä näyttöä asettaa lisättyjen sokereiden käytölle enimmäisrajaa. Verotuksen ohjausvaikutukset ovat kyseenalaisia.

Ravitsemuksen osalta merkittävässä roolissa ovat ruokavalion koostumus, energia- ja ravintoainepitoisuus, ruuan määrä sekä ateriarhythmi. Yksittäinen ravintoaine sellaisenaan ei ole ratkaisevassa asemassa. ETL:n näkemysten mukaan terveystalouden ohjauksella, ravitsemussuosituksilla, yleisellä ravitsemusvalistuksella ja ruokapalveluiden ohjeistuksella pystytään parhaiten vaikuttamaan myös kansanterveyteen ja kuluttajien elintarvikevalintoihin.

Valtiovan tulee huolehtia elintarvikemarkkinoiden kilpailukyvästä

Suhdannevakaa elintarvikeala on keskeinen kotimarkkinoiden kasvun edistäjä. Elintarvike-teollisuus on Suomen suurin kulutustavaroiden valmistaja ja neljänneksi suurin teollisuudenala. Elintarvike-teollisuus työllistää 32 500 henkeä 1900 toimipaikassa.

Ruokasektori on määritelty sekä Kansallisessa ruokastrategiassa³ että Eurooppa 2020 -strategian Suomen kansallisessa ohjelmassa⁴ kasvualaksi. Talouskasvun aikaansaaminen ei ole mahdollista, mikäli päivittäistavarakaupan ja kuluttajan kannalta merkittäville tuoteryhmille asetetaan myyntiä laskevia veroja.

Liiketoiminnan kannattavuus edellyttää myynnin suotuisaa kehitystä. Verotuksen aiheuttama myynnin menetys luo paineita yrityksille laskea tuotantomääriä. Menetetty myyntituotot heijastuvat yritysten kannattavuuteen ja johtavat väistämättä yritysten strategiseen suunnitteluun, työpaikkojen määrään, toimipaikkojen sijaintiin ja viennin kehitykseen. Verotusympäristö vaikuttaa erityisesti kansainvälisten yritysten investointipäätöksiin.

Kilpailu elintarvikemarkkinoilla on kovaa. Jokainen tuote kilpailee rajallisesta hyllytilasta sekä paikasta kaupan valikoimissa. Valtiovan on omilla toimillaan mahdollistettava kilpailun

² EFSA Panel on Dietetic Products, Nutrition and Allergies (NDA) 2, 3. 2011.

³ Huomisen ruoka – Esitys kansalliseksi ruokastrategiaksi 2010

⁴ Eurooppa 2020 –strategia Suomen kansallisen ohjelman tarkistus, syksy 2011

15.8.2013

toimivuus elintarvikemarkkinoilla ja pyrittävä poistamaan tuoteryhmien välistä kilpailullista eriarvoisuutta. Kilpailuvirasto on muistiossaan⁵ valtiovarainministeriölle tuonut esille, että nykyinen valmistevero vääristää kilpailua veronalaisten ja veron ulkopuolelle jäävien tuotteiden kesken. ETL jätti verosta komissiolle kantelun 17.6.2013. Elintarviketeollisuusliitto ry katsoo, että valmisteveroista on luovuttava kokonaan niiden merkittävien epäkohtien ja ristiriitaisuuksien vuoksi.

Verotuksessa tulee arvioida kokonaisvaikutuksia yritysten toimintaedellytyksiin ja sitä kautta valtiontalouden kokonaisverokertymään. Verotuksella ei saa heikentää alan kilpailukykyä eikä sitä kautta työllistämismahdollisuuksia.

Suomalaisen elintarviketeollisuuden arvoketju perustuu vahvasti kotimaiseen työhön ja valmistukseen. Erilaisten verojen, veroluonteisten maksujen, lisääntyvän sääntelyn ja hallinnollisten kustannusten kumulatiivinen vaikutus heikentää alan kilpailukykyä. Verotusta olisi syytä tarkastella myös kilpailuoikeudelliselta kannalta.

Valtion ei tule estää tervettä kilpailua eikä ottaa käyttöön veroratkaisuja, jotka lisäävät merkittävästi hallintoa, heikentävät yritysten kilpailukykyä, ovat nettohyödyllään kyseenalaisia ja joilla ei ole toivottua ohjausvaikutusta. Hallitusohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen ja se, että ruoka-ala on tulevaisuuden kasvuala. Hallitusohjelmassa on myös linjattu, että yrittäjien hallinnollista taakkaa kevennetään ja maksuihin sekä veroihin liittyviä prosesseja tehostetaan. Valtion pitäisi toimiltaan varmistaa kilpailun toimivuus markkinoilla ja ehkäistä eriarvoisuutta.

Ruuan verotaakka on raskas

ETL:n näkemyksen mukaan ruoka-ala kantaa jo nyt vuoden 2013 alussa nostetun arvonlisäveron myötä raskaan ja riittävän taakan valtion fiskaalisten tavoitteiden osalta. Vuonna 2012 ruokaa ja juomia verotettiin yhteensä noin 4,6 miljardilla eurolla. Arvonlisäveroa kerättiin ruokasektorilta yhteensä 3051 miljoonaa euroa. Tästä elintarvikkeista, juomista ja rehuista kerättiin 1170 miljoonaa euroa, alkoholijuomista (kaupat, Alko ja ravintolat) 1309 miljoonaa euroa sekä ravintola- ja ateriapalveluista 482 miljoonaa euroa. Valmisteveroja kerättiin yhteensä 1581 miljoonaa euroa. Tästä alkoholijuomaveroa oli 1399 miljoonaa euroa, makeis-, jäätelö- ja virvoitusjuoma-veroa 200 miljoonaa euroa ja juomapakkauksien valmisteverona 13 miljoonaa euroa.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Heikki Juutinen
toimitusjohtaja

⁵ Kilpailuviraston muistio: Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron vaikutukset